

Helena Alenka Bizjak: *Prva ljubezen*

Naj se vam najprej predstavim: ime mi je Helena – Sončna (gr. helios – sonce). Rojena sem v Celju (lat. Celea - nebesa). Po poklicu sem učiteljica slovenskega jezika. Mojih prvih ljubezni, če pomislim, je bilo v vsakem življenjskem obdobju vsaj eno.

Sprehajam se ob Savi in razmišljam o svojih prvih ljubezni daleč nazaj. Prvi moj spomin se mi prikaže kot slika ob stajici, ko sem bila še majhna punčka. Sončni žarek se je igral z menoj, me božal po glavici, nosku, licih, ročicah in nožicah. Svojo radost sem pokazala na svoj način tako, da sem zavriskala in se podelala. Potem pa sem jaz božala naokoli vse, kar sem dosegla ... Meni bebici se je to zdelo čisto v redu, moji mami pa ne. Moj prvi dar, ki mi ga je božajoče sonce dalo, naj bi bil risarski talent. Ko sem postala nekoliko starejša in sem že lahko držala svinčnik in barvice v rokah, sem si želela narisati Kebrovega konja. Keber je bil gospodar naše hiše v Šmarju pri Jelšah. Moj konj pa je bil podoben kozi ali psu ali celo prašičku ...

O, v konje sem bila takrat prav zaljubljena! Še danes jih občudujem: tako velika žival je to, pa tako ponižno sklanja glavo in tako milo me gleda ... Naj predstavim še svojo družino: moj ljubi bratec, mlajši leto in pol do mene, je bil bolj nadarjen za risarsko umetnost. Tudi kasneje je ta Božji dar obdržal, poleg tega, da je postal mojster besede v verzih. Moja skrbna mama je podpirala vsaj tri vogale hiše. Moj oče je bil upravnik pošte in je imel veliko dela, ker je tudi pomagal pri ustanavljanju kulturnih in športnih organizacij, ki jih v novo nastajajočem mestu Nova Gorica še ni bilo. Ob koncu življenja je prejel zlato plaketo Šahovskega društva Slovenije. Ob njegovi smrti sva z mamo našli vsaj trideset različnih medalj in priznanj za njegovo prizadevno zastonjsko delo. Moja mama je bila znana v Novi Gorici kot najbolj gostoljubna gospa in dobra gospodinja. Zelo je skrbela za naju z bratom: kuhala nam je, prala, šivala obleke ... Pri njej so se shajale mnoge mame mojih prijateljic v pogovorih ob turški kavi in raznih dobrotah.

Kje ste zdaj vsi ti moji dragi? Bili ste sonce moje družinske sreče.

Še preden spregovorim o svoji prvi najstniški ljubezni, naj povem, da sem se veselila še enega daru našega Sonca – to je glasba! Moj oče je mene in mojo prijateljico Marijo kot ustanovitelj glasbene šole povabil k vpisu v prvi razred klavirja. Najini starši so morda pričakovali, da bova postali vsaj učiteljici glasbe, če že ne koncertni pianistki. Zanimale pa so naju še mnoge

druge stvari in res nisva bili preveč pridni pri sedenju za pianinom. A v tistih časih smo bili ljudje bolj skromni in pošteni, tako da niso najini starši z Marijo imeli ne avta ne kolesa, medve niti svojega klavirja. Obe sva morala dvakrat tedensko vaditi le na klavirju glasbene šole, kar pa je bilo odločno premalo.

S prijateljico Marijo sva nekoč sklenili obiskati mojo nono Matiko. Nona je živela v vasi Voglje pod Repentablom. Ker sva bili zelo radovedni in živahni, sta naju nona in moj atek po večerji kmalu spravila spat že ob osmih zvečer. To je bilo odločno prezgodaj v času počitnic! Do desete ure zvečer, ko sta starša tudi prišla počivat, sva jaz in moja najboljša prijateljica pretaknili vse omarice in omare. Našli sva nekaj zanimivih stvari: ročno štikano belo obleko tete Dženije iz Amerike, že nekoliko star ličen klobuček, pa rumeno-bele koralde, kvačkan moderček in podobno. V predalčniku omarice pa je bil skrit najin zaklad: neka bela sladka stvar, z lešnikovim okusom, ki se je vlekla podobno žvečilnemu gumiju. V drugem predalčniku je bila prav tako enako sladka stvar, a z okusom čokolade. Le kdo bi si takrat mislil, da je to eurokrem! Saj še eura in Evrope, kot jo poznamo danes, takrat ni bilo! Voglje, zadnja slovenska vas, je spadala pod rdečo Jugoslavijo, Repentabor, slovenska okolica Trsta in Trst pa pod sovražno Italijo.

'Ja' sva si rekli, 'od tam je nona Matika prinesla to nebeško sladkarijo, pa je morda pozabila nanjo.' Ni treba poudarjati, da sva se obe dolgo sladkali, vse dokler nisva zaslišali škripajočih korakov none in ateka. Pokrili sva se z odejo nad glavo in ugasnili luč. Oba starša sta hitro zaspala, medve pa s polnimi želodčki nisva mogli. Sicer bi bilo tudi težko kar tako zaspati ob glasni muziki, ki sta jo oba starša uprizorila. Moj atek je smrčal bolj na kratko kot medved in odrezavo z nizkimi glasovi. Nona Matika pa mu je dajala takt s piskajočimi in dolgimi toni, podobnimi nekakšni sireni. To je trajalo vse do polnoči, ko sva končno zaspali. Pred tem pa sva se skoraj skregali, ker sem jaz trdila, da je ta 'koncert' v tričetrtinskem taktu, Marija pa, da je to štiričetrtinski takt ... Naslednje jutro opoldne naju je zbudila sirena z naše jugoslovanske strani, iz Italije pa se je slišalo zvonjenje. Pri noni Matiki sem se vedno počutila ljubljeno in veselo.

A moja prva ljubezen iz nebes, zaljubljeno sonce, mi še vedno šepeta na srce: 'Rado te imam, deklica, ljubim te, moja nedolžna punčka ... Ti si popek sveta!' In bila sem zares očetova ljubljenska. Mama pa je imela raje mojega brata. Vendar sem jaz deklica čutila, kot da je vse moje otroštvo potopljeno skupaj z vsemi stvarmi in vsemi ljudmi v eno samo Lepoto in Ljubezen. To občutje sveta je trajalo vse do vstopa v šolo. Toda človeška modrost je znala vsako leto izbrisati nekaj te lepe Ljubezni.

Na vrata moje duše so potrkale prve preizkušnje in krivice. Spominjam se dogodka, ko se je neka deklica morala med odmorom sprehajati z veliko tablo na hrbtu, kjer je pisalo: 'Zlagala sem se!' Starejši učenci so jo zmerjali z grdimi izrazi. Kakšna krivica!

V tretjem razredu osnovne šole, ko smo se preselili v Novo Gorico, mi je neki deček na klop s kredo počekal: 'Neumna si!' Danes vem, da je to storil, ker sem mu morda bila malo všeč. Učiteljica pa je mene kregala pred vsem razredom. 'Ne, to je krivica!' je tlelo v meni. Nisem jaz počekala!

Po tej preizkušnji se je v meni zbudila želja, da bi se izkazala pred ljudmi tako, da bi imela to in ono: porcelanasto punčko, kot jo je Mariji kupila teta iz Trsta, kak 'bračolet' (zapestnica), 'koralde' (ogrlica), lepe 'ringlne' (uhane). Tudi sama sem imela teto Gianni v Trstu, očetovo sestrično. Vse to mi je teta obljubila, da mi kupi, če lahko postane moja birmanska botra. No, moja nona, ki sem jo klicala Matika, je bila takoj za tako zamenjavo, moj oče pa ne. Takrat nisem razumela čemu, saj sem bila njegova punčka, njegova ljubljenska! Danes poznam resnico – kriva je bila politika ali 'poritika', kot jo je nona imenovala, pa tudi železna zavesa je takrat visela nad nami.

Pri svoji noni Matiki sem preživela vsa poletja otroške dobe. Otroci smo v vasi poleti tekali naokrog z bosimi nogami, največ po vaškem hribu, imenovanem Pesek. Ta skupni vaški hrib je bil poln brinja, trnja, kamnja in modrasov. A vseeno je postal naše priljubljeno igrišče. Tam so nekateri otroci pasli ovce in koze, ostali pa smo jim pomagali s svojim vpitjem in tekanjem po hribu navzdol, da smo preganjali modrase. Nikoli se nikomur ni ničesar hudega zgodilo. Rekla bi ob svojem čudenju še danes, da otroška noga, ki se je poleti spremenila v pravi debeli podplat, ne le čuti, ampak tudi zares vidi nevarnost.

Z grenkim občutkom to danes povem, da ni več tako. Pred meseci sem nerodno padla čez polkrožne stopnice na samem svetem kraju Kurešček in si hudo polomila gleženj. Moja noga, še manj pa moja razmišljena glava, ne vidi več nevarnih skritih stvari enako kot takrat. Ugotovila sem, da znanost lahko marsikaj razloži, a čudežev ne more. Z znanjem, ki sem ga pridobila kot refleksologinja, sem poučila tudi svoje dijake kakor nekatere ljudi, kako si lahko sami na naravni način pomagajo. In danes tudi sama že hodim brez hodulje!

Nona Matika mi je obljubila kupiti punčko 'bambolo', ki odpira in zapira oči ter reče: 'Mama!' Pri 14-letih me 'bambola' ni več zanimala. Bila sem namreč že nekoliko zaljubljena. Nona Matika ni vedela, da sem si ob zvonjenju pri Svetem Justu nad Trstom zaželela lepega mladeniča z dolgimi temnimi lasmi in modrimi očmi - takega, ki me bo ljubil na veke! Tega

čudovitega mladeniča sem si predstavljala na belem konju, ko mu v vetru plapolajo dolgi lasje. Ta pravi junak z lokom in puščico, včasih pa s tomahavkom v rokah, ni bil nihče drug kot sam – Wiennetou, poglavar Indijancev Apačev! V tistih časih so v mesečnih nadaljevanjih izhajali zveščiči o njegovih junaških dejanjih. Te je občudoval in opisoval sam avtor, imenovan Old Shaterland. On mi ni bil posebno pri srcu, ker se mi je zdel preveč napihnjjen in domišljjav. Njegovo edino orožje ali obramba je bila namreč njegova roka, kar pomeni njegovo ime. Takega načina pa Indijanci niso poznali. In spet me spomin ponese do starega očeta, ki je bil v Trstu policaj, preden je družina ob koncu prve svetovne vojne zbežala pred fašisti v Maribor. Kot mi je oče pripovedoval, so nonotu nadrejeni policisti prepovedali uporabljati svojo močno roko, kadar je miril pijane mornarje.

Oh, moj Wiennetou! Vsak mesec sem komaj čakala, kdaj se mi spet prikaže na naslovnici novega zvezka. In vsakokrat je bil videti lepši in bolj junaški. Potem sem z njegovo sliko pod blazino mirno zaspala.

'Toda moj zasanjani junak' se nikakor ni hotel pojaviti tudi čez dan. Zato sem si izbrala nekega sošolca z daljšimi temnimi lasmi, ki mu je bil vsaj od strani nekoliko podoben. Le preveč miren se mi je zdel in premalo dostojanstven. Slovel pa je kot najboljši matematik v razredu. Medtem pa, priznam, sem bila sama med najslabšimi. A blestela sem v prostih spisih pri slovenskem jeziku. Včasih sem bila povabljenka tudi kaj prebrati in moj nesojeni, še nezrel junak, me je gotovo rad poslušal. Vendar, ker ni kazal posebnega zanimanja zame, sem mu kdaj pa kdaj vrgla kako radirko pod klop. Nekoč jo je le pobral, mi jo prinesel in mi pri matematični šolski nalogi iz minusa naredil plus. Vedel je namreč, da je profesor matematike razumel moj dar za besede, a mojo nesposobnost za številke. Povedati moram, da je bil profesor zelo pravičen. Nikoli nisem pri njem prejela nezadostne ocene, vedno je bila ocena le minus zadostno. Žal, je bil profesor v življenju nesrečen zaradi razdrte družine in osamljen. Čez dobro desetletje sem slišala, da je umrl sam za stolom v goriškem hotelu. Dijaki, ki so prišli za nami, so mu iz hvaležnosti postavili lep marmornat spomenik na bližnjem pokopališču.

V svojem življenju, naj povem, sem imela veliko težkih preizkušenj, a tudi lepih doživetij.

Moja prva ljubezen žene kot matere sta bila v zrelem življenjskem obdobju oba moja sinova: starejši, bister in zdrav, je postal uspešen poslovni človek, mlajši sin, nadarjen z mnogimi talenti, je bil rojen s srčno napako in je postal glasbenik ter priznan skladatelj.

Kadar prebiram sinov šolski spis Biti sit – še ne pomeni biti srečen, se vedno zjočem ...

»Ko sem bil še majhen, vesel deček, je naenkrat huda bolezen udarila name. Naj bi bilo nič tako hudega, če se ne bi moral zaradi tega ločiti od preljubega doma. Dečka, starega sedem dobrih let, so me postavili v zavod za srčne in revmatične bolnike.

Povedali so mi, da bom tam živel le dva meseca, potem pa sem tam ostal dolgi dve leti. Bolniške sestre niso bile nič kaj prijazne z mano, kajti že tako so bile 'prezaposlene'. Doma sem imel prijatelje, ljubezen, toplino, tam nič od tega. Prve dni sem ležal v sobi, št. 1. Tam so bili le starejši fantje. Kaj kmalu sem postal njihov sluga. Moral sem jih poslušati, če ne sem bil tepen. Če pa sem se kadarkoli pritožil zaradi nasilja, so me sestre ozmerjale s toži-babo. Moja edina svetla luč v temi so bili materini obiski. Oče je namreč prišel le trikrat na leto. Ponavadi je prišla mama z bratom in teto Mileno. To je bila mamina prijateljica, ki nikoli ne bom pozabil njene dobrote in razumevanja, saj sem se ji lahko kaj potožil. Ko sem povedal bratu, kaj se dogaja, je moj brat, ki je bil vedno nagle jeze, tiste velike fante pošteno nahrulil. Toda z avoljo tega sem moral poslušati očitke, češ da moj brat preizkuša svojo moč nad bolniki. To pa je prepovedano in kaznivo! (To je le prvi odlomek)

V zavodu sem bil sit, a nesrečen. Tako je življenje,« je končal svojo izpoved moj sin.

Moja materinska ljubezen, moj mlajši sin, počiva zdaj svoj večni sen. Ja, taka je ljubezen in življenje matere! Danes na stara leta so moja prva ljubezen moji vnuki. Hvaležna sem sinu in snahi, da sta me obdarila kar s štirimi vnuki, ki so danes že vsi študentje in učenci življenja. Z njimi sem si predlani spet ogledala muzej moje prve ljubezni iz časov mladosti – Wiennetouja v muzeju pod Velebitom, kjer so snemali njegov film. Zares je bil Wiennetou prelep, pogumen in junaški. Bosta moja vnuka tudi taka? Se bosta dekletu zaljubili v pravega junaka?

Na moja stara leta se je izpolnila tudi moja tiha želja iz dekliških let, ko sem hrepenela po večni ljubezni lepega junaka z dolgimi temnimi lasmi z zlatim odsevom in s temnomodrimi očmi kot morje, o katerih sem toliko sanjarila, a jih imam tudi sama...

Danes vem: On je jaz in jaz sem On - to bo najina neskončna zgodba v kraju večnosti! On je moja skrita ljubezen in jaz sem Njegova večna punčka in deklica. Na mnogih slikah ga danes videvam, a živ je čisto zares le v mojem dekliškem srcu.

In še vedno ostajam tudi mama: enemu sinu na življenjski poti zrelosti, drugemu na poti večnosti.